

Community Management Network
for Sustainable Development
National Conference 2019

THE DYNAMICS OF COMMUNITY CHANGE

รายงานสืบเนื่อง
(PROCEEDING)

การประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

วันเสาร์ที่ 23 มีนาคม 2562
ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กัน และนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติภาคสนามร่วมกับชุมชน อีกทั้งได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยและการสัมมนา การเขียนรายงานการวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัย นอกจากนี้ยังได้นำองค์ความรู้และกระบวนการวิจัยไปพัฒนาและต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์กรและสถานประกอบการในการฝึกสหกิจศึกษา และนำเสนอผลงานวิจัยต่อองค์กรและสถาบันการศึกษา จึงถือเป็นการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ทางวิชาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลงานให้มีคุณค่ามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายด้านวิชาการและวิจัยด้านการจัดการชุมชน ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนงานวิจัยชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและประสบการณ์ทางวิชาชีพก่อนออกไปสู่การทำงานในอนาคต หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมมือกับสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการจัดโครงการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ด้านการจัดการชุมชนของคณาจารย์และนักศึกษา 3 สถาบัน และยกระดับเป็นการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสาขาวิชาบ้านและชุมชน เป็นเจ้าภาพครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2559 และได้หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิจัยของคณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั่วประเทศ ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 นี้ สาขาวิชาบ้านและชุมชน ได้รับเป็นเจ้าภาพจัดโครงการการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 และโครงการเครือข่ายศึกษา วิจัย และความสัมพันธ์การจัดการชุมชน ครั้งที่ 6 เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

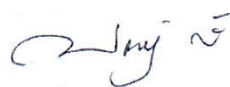
คณะผู้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ตลอดจนผู้นำเสนอผลงานการวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ คณะทำงานและนักศึกษา ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการประชุมวิชาการครั้งนี้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

สถาบัน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 เป็นความร่วมมือระหว่าง 3 หลักสูตรจาก 3 สถาบัน ได้แก่ หลักสูตรบ้านและชุมชน สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับหลักสูตรชุมชนศึกษา สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และหลักสูตรการจัดการชุมชน สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีด้านชุมชนศึกษาควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติภาคสนาม จนนำไปสู่การพัฒนาเป็นงานวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ หรือต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมในวงกว้าง อีกทั้งการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการถือเป็นโอกาสสำคัญ ที่นอกจากนักศึกษาจะได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการแล้ว ยังเป็นโอกาสสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังข้อเสนอจากนักศึกษาต่างสถาบัน คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาผลงานให้เกิดคุณค่ามากยิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายยังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการขับเคลื่อนงานวิจัยในมิติที่ลุ่มลึกขึ้น โดยการจัดงานในครั้งนี้นอกจากจะเป็นการเปิดเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักศึกษาแล้ว ยังเป็นโอกาสอันดีที่นักวิชาการจากต่างสถาบันได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมในวงกว้างต่อไปอีกด้วย

ในนามของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์จากเครือข่าย ทั้ง 3 สถาบันและบุคลากรทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดงานครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง รวมถึงนักศึกษาและนักวิชาการที่ร่วมส่งบทความวิจัยเพื่อนำเสนอในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความร่วมมือระหว่างสามสถาบันจะสามารถสร้างฐานความรู้ทางวิชาการที่สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**สถานี ประธานคณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4**

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและวิจัย กับสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเล็งเห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้เกิดพลังทางองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากการต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน และฝึกปฏิบัติภาคสนาม ในการนี้ทั้ง 3 หลักสูตร ได้ร่วมมือจัดการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งที่ 4 เพื่อพัฒนาเครือข่ายด้านการศึกษา การวิจัยและความสัมพันธ์ด้านการจัดการชุมชนของคณาจารย์ นักศึกษา 3 สถาบัน ซึ่งนอกจากจะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาแล้ว ยังส่งผลให้นักศึกษาและคณาจารย์ได้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ และยังได้สานสัมพันธ์ความร่วมมือทางวิชาการร่วมกันอย่างเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

คณะกรรมการดำเนินโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งที่ 4 ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผู้นำเสนองานวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุม คณาจารย์ บุคลากร ตลอดจนนักศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการประชุมในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการประชุมวิชาการในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ ก่อเกิดนวัตกรรม องค์ความรู้สู่การจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโรบล)

ประธานคณะกรรมการโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งที่ 4

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4
วันที่ 23 มีนาคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่หลักสูตรสาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายและจัดโครงการเครือข่ายศึกษาวิจัยและความสัมพันธ์การจัดการชุมชนขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกัน อาทิ การบรรยายทางวิชาการ การศึกษาชุมชน รวมถึงการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อเป็นพื้นที่ทางวิชาการให้คณาจารย์และนักศึกษาได้นำเสนอผลงานวิจัย ซึ่งเป็นพัฒนาการความร่วมมือทางวิชาการของทั้ง 3 สถาบัน

ด้วยความสำคัญข้างต้น สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดโครงการในปี พ.ศ. 2562 ขึ้น เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิชาการให้กับนักศึกษาและคณาจารย์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำวิจัยด้านการจัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท-เอก)
- 2.2 เพื่อพัฒนาเครือข่ายศึกษาวิจัยและความสัมพันธ์การจัดการชุมชนของคณาจารย์ และนักศึกษา 3 สถาบัน
- 2.3 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือวิจัยระหว่างคณาจารย์ของ 3 สถาบัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

- 3.1 สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับคณาจารย์ นักศึกษา จากสถาบันต่าง ๆ
- 3.2 นักศึกษาและอาจารย์ได้เรียนรู้องค์ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการนำเสนอผลงานวิจัยของแต่ละสถาบัน
- 3.3 คณาจารย์และนักศึกษาได้แนวทางในการทำวิจัย หรือความร่วมมือทางด้านวิชาการร่วมกันต่อไปในอนาคต

4. รูปแบบการประชุม

4.1 การบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 การนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในห้องประชุม

5. ลักษณะผลงานวิจัยและการเสนอผลงาน

5.1 เป็นผลการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยผลงานวิจัยดังกล่าวจะต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยเผยแพร่มาก่อน

5.2 เป็นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ การจัดการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมชุมชน เศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน สุขภาวะชุมชน ความมั่นคงทางอาหาร การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.3 การนำเสนอผลงานแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในที่ประชุมวิชาการ โดยใช้เวลาการนำเสนอ 15-20 นาที (รวมข้อซักถาม)

6. วัน เวลา และสถานที่ จัดประชุมวิชาการนำเสนอผลการวิจัย

วันเสาร์ที่ 23 มีนาคม 2562 เวลา 8.00 - 17.00 น

สถานที่ : ห้องประชุม อาคาร HB7 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7. อัตราค่าลงทะเบียน

ประเภทผู้สมัคร	ค่าใช้จ่าย	ระยะเวลา
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา/ อาจารย์/ นักวิจัย/บุคคลทั่วไป	1,200 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 17 ต.ค. 61-3 ม.ค.62
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา/ อาจารย์/ นักวิจัย/บุคคลทั่วไป	1,500 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 4 ม.ค.-16 มี.ค. 62
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	1,000 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 17 ต.ค.61-16 มี.ค.62

8. กำหนดการยื่นใบสมัครและนำเสนอผลงานวิจัย

รายละเอียด	กำหนดการ
1. ผู้นำเสนอผลงานวิจัยสมัครและส่งบทความวิจัย โดยดำเนินการดังนี้ 1.1 กรอกข้อมูลผู้นำเสนอผลงานในรูปแบบฟอร์มการสมัครนำเสนอผลงานวิจัย ออนไลน์ ที่ http://goo.gl/forms/4jYbc0HEQ3 1.2 ส่งบทความวิจัย มาที่ hccmunetwork@gmail.com ตามรูปแบบที่กำหนด โดยดูตัวอย่างรูปแบบบทความวิจัยที่ http://www.human.cmu.ac.th/cms/hc/index.php?contentid=20	17 ตุลาคม - 16 ธันวาคม 2561

2. ประกาศผลการพิจารณา (ตอบรับ/ปฏิเสธ) โดยแจ้งผลให้ผู้นำเสนอผลงานทางอีเมลล์	วันที่ 3 มกราคม 2562
3. ผู้ที่ผ่านการพิจารณา ส่งบทความฉบับเต็ม (Full Paper)	วันที่ 3 -31 มกราคม 2562
4. แจ้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความฉบับเต็มตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแก่ผู้นำเสนอผลงานวิจัย	วันที่ 3 มกราคม -15 กุมภาพันธ์ 2562
5. ผู้นำเสนอผลงานวิจัย ส่งไฟล์บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินค่าลงทะเบียนมาที่ hccmunetwork@gmail.com	ภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562
6. ชำระค่าลงทะเบียนสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมฯ	วันที่ 17 ตุลาคม 2561-16 มีนาคม 2562
7. ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย	วันที่ 23 มีนาคม 2562

หมายเหตุ: ผู้สนใจนำเสนอผลงานวิจัย ให้กรอกใบสมัครได้ที่เว็บไซต์ <http://www.human.cmu.ac.th/cms/hc> ผู้นำเสนอผลงานวิจัยที่ได้รับการพิจารณาให้นำเสนอแบบบรรยาย สามารถเลือกตีพิมพ์ในเอกสารการประชุม (proceeding) หรือไม่ก็ได้

9. การพิจารณาคัดเลือกผลงานให้นำเสนอผลงานวิจัย

การพิจารณาคัดเลือกผลงานที่จะได้นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบต่อผลงาน (บทคัดย่อ) แล้ว คณะผู้จัดการประชุมจะแจ้งผู้ส่งผลงานทราบ ภายในวันที่ 3 มกราคม 2562 โดยเจ้าของผลงานจะต้องส่งบทความฉบับสมบูรณ์ (จำนวน 8-10 หน้ากระดาษ A4) ตามรูปแบบที่กำหนด ส่งมายังประธานฝ่ายพิจารณาบทความ Email address: hc.cmu.2019@gmail.com ภายในวันที่ 31 มกราคม 2562 หลังจากคณะกรรมการพิจารณาให้ผลงานได้นำเสนอในรูปแบบบรรยายแล้ว บทความจะถูกส่งกลับให้เจ้าของผลงานแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เจ้าของผลงานจะต้องนำส่งผลงานฉบับสมบูรณ์ (หลังการแก้ไข) ภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 เท่านั้น ทั้งนี้ผลงานที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการและได้รับการแก้ไขโดยสมบูรณ์ตามกำหนด จะได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ในรูปแบบออนไลน์

10. การเตรียมบทคัดย่อและบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่จะนำเสนอในการประชุมวิชาการ

1. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามรูปแบบที่ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ กำหนด ดูตัวอย่างได้ที่เว็บไซต์ <https://www.human.cmu.ac.th/cms/hc>

2. บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ มีความยาว 8-10 หน้ากระดาษ A4 (รวมบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ประกอบไปด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัย

และอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย กิตติกรรมประกาศ และเอกสารอ้างอิง ส่วนการอ้างอิงให้ใช้ ระบบ APA ดูตัวอย่างได้ที่เว็บไซต์ <https://www.human.cmu.ac.th/cms/hc>

3. ผลงานที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการและได้รับการแก้ไขโดยสมบูรณ์ตามกำหนด จะได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ในรูปแบบออนไลน์

11. การเตรียมนำเสนอ

ผู้นำเสนอผลงานวิจัย สามารถส่งข้อมูลที่จะนำเสนอเป็นไฟล์ Power Point 2010 มาทาง Email : hccmunetwork@gmail.com ก่อนวันนำเสนอ ภายในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2562 โดยตั้งชื่อไฟล์ ดังนี้ "ชื่อ-สกุล ผู้นำเสนอแบบบรรยาย"

12. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

12.1 นักศึกษาสาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 136 คน
12.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน	จำนวน 5 คน
12.3 คณะกรรมการบริหารภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 4 คน
12.4 อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 1 คน
12.5 นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร	จำนวน 103 คน
12.6 นักศึกษาโครงการแลกเปลี่ยนประเทศบรูไน มหาวิทยาลัยศิลปากร	จำนวน 16 คน
12.7 อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร	จำนวน 8 คน
12.8 นักศึกษาสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จำนวน 47 คน
12.9 อาจารย์ประจำสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จำนวน 2 คน
12.10 อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้นำเสนอผลงานวิจัย	จำนวน 4 คน
12.11 เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสันกลาง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่	จำนวน 3 คน
12.12 เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	จำนวน 3 คน
12.13 ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านท่ากาน ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	จำนวน 3 คน
12.14 เจ้าหน้าที่ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน 7 คน
รวม	จำนวน 342 คน

13. เป้าหมายระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมประชุมฯ อย่างน้อยร้อยละ 80.0 ให้ผลความพึงพอใจอยู่ในระดับดีขึ้นไป

14. ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. คณาจารย์สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. คณาจารย์สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นเจ้าภาพร่วม
3. คณาจารย์สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความและตรวจทานเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความและตรวจทานเอกสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโรบล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ประธาน)
รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภู่อ่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ปรีวิทย์ ไวยาชีวะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ณภัทร วิสวะกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์จารุพันธ์ เชาวนดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโรบล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภู่อ่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ปรีวิทย์ ไวยาชีวะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ณภัทร วิสวะกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ตั้งรักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒจร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงจันทร์แก้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (ต่อ)

อาจารย์ ดร.สุณี คำนวนศิลป์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.ภพ สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์วันชัย เจือบุญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์รชกร วชิรสิโรตม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ธเนศ เกษรสิริธร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญาสุทธีนนท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร เจียรมาศ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.บัณฑิตา หลิมประเสริฐ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ยุทธกาน ดิสกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กำหนดการโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4

ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันเสาร์ที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2562

- 08.00-08.30 น. ลงทะเบียน รับเอกสารพร้อมอาหารว่าง (ณ โถงชั้น 1 อาคาร HB7)
- 08.30-09.00 น. วัตถุประสงค์และนำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ณ ห้องศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงดุษฎี ชุมสาย ชั้น 8 อาคาร HB7)
- พิธีเปิดการประชุม**
กล่าวต้อนรับและกล่าวรายงาน โดย หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา สโรบล
กล่าวเปิดงาน โดย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิจัยและนวัตกรรม รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพงศ์ นิยมทรัพย์
มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพร่วมกัน
ผู้ดำเนินรายการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล และอาจารย์ณภัทร วิสวะกุล
- 09.00-10.30 น. การบรรยายพิเศษ หัวข้อ “พลวัตสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชน”
องค์ปาฐก ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์
- 10.30-10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45-12.05 น. การนำเสนอผลงานวิจัยของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4 เรื่อง
ณ ห้องศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงดุษฎี ชุมสาย
- 12.05-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-16.00 น. การนำเสนอผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จาก 3 สถาบัน จำนวน 58 เรื่อง
(6 ห้องย่อย) และมอบเกียรติบัตร
- 16.00-16.30 น. พิธีปิด ณ ห้องประชุม ศ.ดร. หม่อมหลวงดุษฎี ชุมสาย
- 16.30-18.00 น. การประชุมร่วมกันระหว่างคณาจารย์ 3 สถาบัน (ณ ห้องประชุม HB 7801)

สุขภาพชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ห้องประชุม HB 7802 ชั้น 8 อาคาร HB7)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง อ.รชกร วชิรสิโรตม รศ.ปรีชา วงศ์ทิพย์ และ อ.ชเนต เกษรสิริธร

ลำดับ	เวลา	ผู้วิจัย	ชื่อเรื่อง
1.	13.00-13.15	พลพจน์ สัมพันธ์จันทร์, รชกร วชิรสิโรตม	ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มเกษตรกรปากน้ำปราณ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบางขัน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
2.	13.15-13.30	ปรเมศ ลุงลือ, วิษณุรัตน์ นนท์ตา, ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรผู้ผลิตดอกกุหลาบ บ้านบวกเตี้ย ตำบลโป่งแยง อำเภอมะแมร์ จังหวัด เชียงใหม่
3.	13.30-13.45	รัชฎาภรณ์ เลิศอนันต์, อรัชพร เขนย, ทรงพันธ์ ดันตระกูล	พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ผู้ ปลูกมะม่วง บ้านหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่
4.	13.45-14.00	ภัทราพร แสงทวี, นัฐชนิตา ขวัญ ชื่น, อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	ผู้ประกอบการสังคัมกับการเสริมสร้างความสุขของคน ในชุมชนทุ่งตาเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
5.	14.00-14.15	ศุภกานต์ อีหะสุวรรณ, จิราพร พจนาน, อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	บริษัทประชารัฐรักสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด กัมกับการสร้างความสุขให้กับคนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
6.	14.15-14.30	นัยต์ประพร จันแท่น, เต็มฟ้า แสงสุริยา, อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	ความมั่นคงในชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง ในพื้นที่ ตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
	14.30-14.45	พักรับประทานอาหารว่าง	
7.	14.45-15.00	ปิ่นญรัตน์ แสงสุข, ธนสรณ์ โอพัง, ทิพย์สุดา นุ่มเรื่อง, โสภิตา สังข์สว่าง, เศรษฐวุฒิ บุญขวัญ, อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	องค์กรสวัสดิการชุมชนกับคุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนท่าหิน อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา
8.	15.00-15.15	กัญญ์อุทัย จันทร์แพง, รวีกภัทร สระทองหน, ทิพย์สุดา พุฒจร	แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหาร กลางวัน อย่างมีส่วนร่วม ของโรงเรียนวัดนาพรม (มณฑลวิทยาคาร) จังหวัดเพชรบุรี
9.	15.15-15.30	ศิริรักษ์ สร้อยสีคำ, เกศราพร พรหมนิมิตกุล	การดูแลผู้สูงอายุในสถานพักฟื้น กรณีศึกษาศูนย์พักฟื้น ผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์พักฟื้นผู้สูงอายุ The Nymph Care Home จังหวัดปทุมธานี
10.	15.30-15.45	โชติกา จีอาทิตย์, ภวิกา บุรินทร์รัตน์, ทรงสุดา ภู่อ่าง	การดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหารของผู้ป่วยมะเร็ง เต้านม

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรผู้ผลิตดอกกุหลาบบ้านบวกเตี้ย ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ประเมศ ลุงลือ วิทยารัตน์ นนท์ตา ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	273
พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ผู้ปลูกมะม่วง บ้านหนองครก ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ชฎาภรณ์ เลิศอนันต์ อรัชพร เชนย ทรงพันธ์ ตันตระกูล	281
ผู้ประกอบการสังคมกับการเสริมสร้างความสุขของคนในชุมชนทุ่งคำเสา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ภัทรพร แสงทวี นัฐชนิตา ขวัญชื่น อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	289
บริษัทประชารัฐรักสามัคคีสงขลา (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด กับการสร้างความสุข ให้กับคนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ศุภกานต์ อธิะสุวรรณ จิราพร พจนา อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	302
ความมั่นคงในชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงในพื้นที่ ตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล นัยต์ประพร จันแท่น เต็มฟ้า แสงสุริยา อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	314
องค์กรสวัสดิการชุมชนกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท่าหิน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา ปิ่นญารัตน์ แสงสุข ทิพย์สุดา นิมเรื่อง ไสภิดา สังข์สว่าง เศรษฐวุฒิ บุญขวัญ ชนสรณ์ โอพึ่ง อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	323
แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวัน อย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียน วัดนาพรหม (มนมหาวิริยาคาร) จังหวัดเพชรบุรี กัณฑ์อุทัย จันท์แพง รวิภักทร สระทองหน ทิพย์สุดา พุฒจร	337
การดูแลผู้สูงอายุในสถานพักฟื้น กรณีศึกษาศูนย์พักฟื้นผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์พักฟื้น ผู้สูงอายุ The Nymph Care Home จังหวัดปทุมธานี ศิริรักษ์ สร้อยลีคำ เกศราพร พรหมนิมิตกุล	347
การดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหารของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม โชติกา จีอาทิศย์ ภวิกา บุรินทร์รัตน์ ทรงสุดา ภู่อ่าง	357
ห้องเรียน HB 7702 ชั้น 7 อาคาร HB7 “การจัดการชุมชน” ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนท่าหิน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา จุฑามาศ วารินพิพัฒน์ อโณทัย เรืองสังข์ กมลลักษณ์ สิ้นชนะ อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	369

แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนวัดนาพรอม (มณมhawiriyakhan) จังหวัดเพชรบุรี

Good Practices in Participatory Lunch Program Management at
Watnaprom (Monmahawiriyakhan) School, Phetchaburi Province

กัณฑ์ชัย จันทร์แพ่ง¹ รัวภิภทร สระทองหน¹ และ ทิพย์สุดา พุดจระ^{*2}

Kanruthai Cahanpang Rawiphiphat Sathonghon and Tipsuda Putjorn

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วม และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดนาพรอม (มณมhawiriyakhan) จังหวัดเพชรบุรี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่อบต.นาพันสาม ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูวิชาเกษตรกรรม ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้นำชุมชน และแม่ครัว จำนวนรวมทั้งสิ้น 35 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียน มีดังต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมในการดำเนินงาน ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน อบต. ชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการมีส่วนร่วมในการจัดการโครงการอาหารกลางวัน 3) การวางเป้าหมายโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน คือ การสร้างสุขภาพที่ดีให้กับนักเรียนอย่างชัดเจน โดยกำหนดแผนอย่างเป็นรูปธรรม 4) การจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ดำเนินงานตั้งแต่ การวางแผน การจัดโครงสร้างการทำงาน การจัดคนทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลและการงบประมาณ มุ่งเน้นการพึ่งตนเอง 2. โครงการอาหารกลางวันประสบปัญหางบประมาณจำกัด และปัญหาน้ำแล้ง แนวทางการแก้ไข โดยการนำเงินอุดหนุนหมุนเวียนใช้จ่ายภายในโครงการ ลดค่าใช้จ่ายโดยเน้นเพาะปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยและนำผลผลิตมาประกอบอาหาร

คำสำคัญ : การจัดการ การมีส่วนร่วม แนวการปฏิบัติที่ดี

Abstract

The objectives of this study were to investigate good practices in participatory lunch program management and guidelines for solving the problems of managing the lunch program of Watnaprom (Monmahawiriyakhan)

¹⁻² นักศึกษาด้านวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำกลุ่มวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี

* Corresponding author: e-mail: tipsuda@ms.su.ac.th

School, Phetchaburi Province. This study was a qualitative research. Data were collected by studying related documents, in-depth interview, and non-participant observation from key informants including officers of Na Phan Sam Sub-district Administrative Organization, director of school, teachers responsible for the lunch program, Agriculture subject teachers, grade 4-9 students, community leaders and cooks, totaling 35 individuals. Content analysis was used to analyze data. The results showed that 1. good practices in participatory lunch program management of the school. consisted of 1) the participation of social institutions in communities such as houses, temples, schools, SAOs, communities, and Sub-district Promoting hospitals to operate activities related to program, 2) the school is the center of participation in the program, 3) the goal of the program has been clearly set for creating good health for all students with systematic and concrete planning, 4) the program has been conducted from the planning, work structuring, personnel organizing, ordering, coordinating, reporting and budgeting. The lunch program management of the school focused on self-reliance. 2. The program has been encountering the budget limitation and drought problem. The ways to solve the problems were to grant funds to compensate the program expenses, focusing on plantation for consumption instead of purchasing and cultivating less water-intensive crops.

Keywords: Management Participation Good practices School lunch program

บทนำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการอาหารกลางวันในปัจจุบันสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ เรื่องของการทุจริตโครงการอาหารกลางวัน รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกมายอมรับว่าจำนวนบุคคลที่มีนั้นไม่เพียงพอต่อการออกไปตรวจมาตรฐานอาหารกลางวันเด็กนักเรียนได้อย่างทั่วถึง จึงเลือกใช้วิธีในการสุ่มตรวจเลือกโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อโครงการอาหารกลางวันออกมาในลักษณะต่าง ๆ ที่เห็นในข่าวไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของปริมาณอาหารที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือในลักษณะของคุณค่าทางโภชนาการที่ได้รับนั้นไม่ครบ 5 หมู่ เรื่องของสุขอนามัยที่นักเรียนจะได้รับ งบประมาณจากทางภาครัฐที่ไม่เพียงพอและการทุจริตของโครงการอาหารกลางวัน (ไลน์ทูเคย์, 2561) จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องอาหารกลางวันของเด็กนักเรียนเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะเด็กคืออนาคตของประเทศชาติที่ต้องไปต้องเติบโตขึ้นมาทำหน้าที่พัฒนาประเทศ การแก้ปัญหาจึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากทางภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งตัวของเด็กเอง ผู้ปกครอง คุณครู และผู้บริหาร

จากการเป็นข่าวในสื่อโทรทัศน์และสังคมที่ต่างให้ความสนใจกรณีเกิดปัญหาการทุจริตโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนในวงกว้าง และพบว่าหลายโรงเรียนได้พยายามจัดการตนเองโดยไม่พึ่งพางบประมาณภาครัฐฝ่ายเดียว เช่น ระดมทุนจากผู้ปกครองในการซื้อข้าวสารหรือวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อนำผลผลิตมาใช้ในการประกอบอาหารเป็นการลดค่าใช้จ่าย นักเรียนห่ออาหารจากบ้านมารับประทานเองและโรงเรียนทำกับข้าวเพิ่มบางส่วน คณะผู้ศึกษาจึงค้นคว้าหาโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการจัดการโครงการอาหารกลางวัน ค้นคว้าจนไปพบกับโรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิद्याคาร) จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนตั้งแต่

ชั้นอนุบาล 1 จนถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งนี้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรที่นำเอาผลผลิตทางการเกษตรมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน ส่วนในด้านการจัดการทุกภาคส่วนมีความร่วมมือในโครงการอาหารกลางวัน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียน คุณครู นักเรียน และชุมชน

จึงเป็นเหตุให้คณะผู้ศึกษาต้องการทราบถึงความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดนาพรหม (มนมหาวิริยาการ) กระบวนการในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวัน เช่น โครงการอาหารกลางวันมีวิธีการจัดการอย่างไร ใครมีบทบาทหน้าที่ในโครงการอาหารกลางวันบ้าง การมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันเป็นอย่างไร งบประมาณที่เข้ามาช่วยส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันมีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามาให้การสนับสนุน นอกจากงบประมาณของโครงการอาหารกลางวันที่โรงเรียนได้รับ โรงเรียนมีการพึ่งพาตนเองในเรื่องของการจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนของตนเองอย่างไร เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียนเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมผู้ศึกษาต้องการให้โรงเรียนวัดนาพรหม (มนมหาวิริยาการ) เป็นโรงเรียนตัวอย่างให้แก่โรงเรียนชนบทที่อยู่ห่างไกลซึ่งส่วนมากขาดแคลนทั้งเรื่องอุปโภคและบริโภค ได้นำวิธีการจัดการโครงการอาหารกลางวันโดยอาศัยการพึ่งพาตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการโครงการอาหารกลางวันนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเข้ากับสภาพของโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดนาพรหม (มนมหาวิริยาการ)
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน วัดนาพรหม (มนมหาวิริยาการ)

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจความหมายของแนวทางการปฏิบัติที่ดีสามารถประมวลได้ว่า จูทามาต สุษเตชะ (2556 : 16-17) หน่วยงานสามารถดำเนินการได้หลายกระบวนการ เช่น ตามแนวทางวงจรเดมมิง (Demming Circle) ซึ่งประกอบด้วย P (Plan คือ การวางแผน) D (DO คือ การปฏิบัติ) C (Check คือ การตรวจสอบประเมินผล) A (Action คือ การปรับปรุงพัฒนา กำหนดกิจกรรมใหม่) และอาจนำเทคนิคต่างๆ ที่สามารถเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทงานของหน่วยงาน เช่น CQI (Continuous Quality Improvement), RCA (Root Cause Analysis), FMEA (Failure Mode Evaluation Analysis) อื่นๆ มาช่วยในการดำเนินงานจนเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีสามารถสรุปได้ดังนี้ 1. การวิเคราะห์บริบท ความคาดหวังของหน่วยงาน/สังคม/ผู้มีส่วนได้เสีย พิจารณาว่า PDCA ได้ครบวงจรหรือยัง ขั้นตอนนั้นเป็น “นวัตกรรม” หรือไม่ ตั้งคำถามว่านวัตกรรมนั้นคืออะไร What ทำอย่างไร How ทำเพื่ออะไร Why วิเคราะห์ปัจจัยที่สำเร็จและบทเรียนที่ได้เรียนรู้ 2. เกณฑ์พิจารณาแนวทางการปฏิบัติที่ดี : Best Practice (BP) ดังนี้ สอดคล้องกับความคาดหวังของหน่วยงาน, โรงเรียน, ชุมชน, ผู้ปกครอง, ผู้เกี่ยวข้องหรือไม่มี PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัด ผู้เขียนบอกเล่าได้ว่า “ทำอะไร What” “ทำอย่างไร How” “ทำไมจึงทำ Why” ผลลัพธ์เป็นไป/สอดคล้อง/สะท้อนตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด และเป็นสิ่งที่ “ปฏิบัติได้จริงและเห็นผลแล้ว” ไม่ใช่แนวคิดหรือทฤษฎี

สรุปได้ว่าการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่ดีนั้นมีกระบวนการและเทคนิคหลากหลายรูปแบบให้แต่ละหน่วยงานหรือองค์กรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของงาน และองค์ประกอบหลายๆอย่างที่ควรคำนึงถึง เช่น ทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) ทำไมจึงทำ (Why) การดำเนินงานนั้นสอดคล้องกับข้อกำหนดหรือไม่ การดำเนินงานปฏิบัติได้และเห็นผลจริงๆหรือไม่ แนวการปฏิบัติที่ดีต้องมีรูปแบบที่ออกมาเป็นรูปธรรม เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจความหมายของการจัดการสามารถประมวลได้ว่า มณีรัตน์ สุวรรณวาริ (2555) เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหาร ได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ 7 ประการ คือ การวางแผนการจ้องค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “POSDCoRB” ดังนี้ การวางแผน (Planning) คือ หน้าที่หรือบทบาทในการกำหนดการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่า จะทำอะไร จะทำอะไร จะทำเมื่อไร ใครเป็นผู้ทำ จะใช้งบประมาณเท่าไร การจ้องค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างองค์การที่เกี่ยวกับเรื่องกำหนดภารกิจหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ การจัดสายการบังคับบัญชา การกำหนดขนาดของการควบคุม การจัดตั้งหน่วยงานหลัก (Line) และการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) คือ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนกำลังคน การสั่งการ การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น ลดขั้น การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน การสั่งการ (Directing) คือ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามแผนงานหรือตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะสั่งการด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ การประสานงาน (Coordinating) คือ หน้าที่ในการประสานกับหน่วยย่อยต่างๆ ที่มีอยู่ในองค์การให้ทำงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการประสานงานนั้นอาจทำได้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองงาน การจัดโครงสร้างองค์การให้มีความชัดเจน การใช้วิธีการงบประมาณ เป็นต้น การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) คือ การรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ขององค์การให้ทุกฝ่ายได้ทราบ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการทำงาน การบริหารงบประมาณ (Budgeting) คือ หน้าที่ในการจัดสรร การวางแผนงบประมาณให้กับองค์การและหน่วยย่อยต่าง ๆ ให้มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการทำงาน

สรุปได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการใช้หลักทฤษฎีในการบริหาร คือ POSDCoRB ประกอบไปด้วย การวางแผนการจ้องค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมสามารถประมวลได้ว่า ธนาภรณ์ เมทธิสตุติ (อ้างถึงใน นพรัตน์ ช่วงเวฬุวรรณ, 2556 : 15) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วม ดังนี้ การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการวิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่ามีดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ และ มณฑล จันทน์แจ่มใส (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด

ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลังแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะจง จากกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ครูเกษตรกรรม ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3 และแม่ครัว รวมทั้งสิ้น 35 คน ผลการศึกษามีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้าด้านบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า แนวการปฏิบัติที่ดีของการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิริยาคาร) จังหวัดเพชรบุรี ได้ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมในชุมชน สถาบันหลักคือ บ้าน วัด โรงเรียน สะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพากันและกัน การพึ่งตนเองเป็นการจัดการที่ตรงจุดมากที่สุด 2. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการสร้างการมีส่วนร่วม เข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประสานพลังร่วมกันเพื่อให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน 3. การวางเป้าหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน มีหลักการและเหตุผลเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสุขอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงยิ่งขึ้น และสร้างเสริมทำให้เด็กนักเรียนรู้จักใช้ความรู้ในด้านการเกษตรเพื่อการบริโภคอย่างมีคุณค่า โดยเน้นให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (learning by doing) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิริยาคาร) ได้รับรางวัลในเรื่องของการใช้โปรแกรมในการจัดการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนดีเยี่ยมอยู่ในลำดับที่ 2 ของเขตพื้นที่การศึกษา 4. การจัดการโครงการอาหารกลางวัน มีดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิริยาคาร) จังหวัดเพชรบุรี

P การวางแผน	การจัดทำแผนโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนเขียนโครงการขอรับเงินอุดหนุนจาก อบต. และกำหนดรูปแบบอาหารร่วมกัน การมีส่วนร่วม นักเรียนสามารถเสนอรายการอาหารต่อครูได้อีกด้วย
O การจัดโครงการสร้างการทำงาน	ผู้อำนวยการ ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดแผน โดยผู้บริหารและครูทำหน้าที่ตรวจสอบความสะอาดของการประกอบอาหารร่วมกับเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 ทำหน้าที่บริการตักอาหาร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ทำหน้าที่ดูแลและเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร การมีส่วนร่วม ทางโรงเรียนขอความอนุเคราะห์จากชาวบ้านในชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้และช่วยเหลือดูแลในพื้นที่ทำการเกษตรด้วยความสมัครใจ

ตารางที่ 1 ตารางสรุปขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียน
วัดนาปรม (มนมหาวิริยาคาร) จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

<p>S การ จัด คน ทำงาน</p>	<p>ครูเป็นผู้กำหนดหน้าที่ให้กับนักเรียนโดย นักเรียนชั้นป.4 ตักอาหารทุกวันจันทร์ ป.5 ตักอาหารทุกวันอังคาร และพุธ ป.6 ตักอาหารทุกวันพฤหัสบดีและศุกร์ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ดูแลผลผลิตทางการเกษตรในคาบเรียนเกษตร หลังเลิกเรียนก็จะเก็บเกี่ยวผลผลิตไปวางขายหน้าโรงเรียน</p> <p>การมีส่วนร่วม</p> <p>ในการจัดหน้าที่ให้กับนักเรียนผู้บริหารและครูมีการประชุมเพื่อจัดหน้าที่ที่เหมาะสมกับช่วงวัย และความสามารถของนักเรียน ร่วมกับผู้ปกครองเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนของนักเรียน</p>
<p>D การ สั้ ง การ</p>	<p>ผู้อำนวยการจะดูแลในภาพรวมของโครงการ ครูผู้รับผิดชอบโครงการดูแลเรื่องโภชนาการอาหารของนักเรียน และกำกับแม่ครัวในการประกอบอาหารให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ ครูเวรจะคอยดูแลนักเรียนในช่วงรับประทานอาหารกลางวัน และทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน</p> <p>การมีส่วนร่วม</p> <p>ผู้ปกครองสามารถเข้ารับรู้ถึงข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน และสามารถเสนอหรือแจ้งความประสงค์เมื่อเห็นถึงความไม่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน</p>
<p>Co การ ประสาน งาน</p>	<p>การประสานงานเรื่องโครงการอาหารกลางวันมีทั้งภายในโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ส่วนภายนอก คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล</p> <p>การมีส่วนร่วม</p> <p>คนในชุมชน ผู้นำชุมชนเข้ามาให้ความรู้เรื่องการทำนา การผสมปุ๋ยอินทรีย์ วัดนาปรมให้ความอนุเคราะห์ด้านพื้นที่ในการทำการเกษตรของโรงเรียนที่ร่วมกับชุมชน ประมงจังหวัดเพชรบุรีแจกปลาให้แก่โรงเรียนเพื่อนำไปทำอาหารกลางวัน</p>
<p>R การ ราย งาน</p>	<p>การรายงานผลการดำเนินงานครูผู้รับผิดชอบโครงการจะรายงานผลของนักเรียนต่อผู้อำนวยการ และรายงานบัญชีงบประมาณค่าใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันต่อ องค์การบริหารส่วนตำบล</p> <p>การมีส่วนร่วม</p> <p>การรายงานผลการดำเนินงานนักเรียนและผู้ปกครองสามารถรายงานผลความพึงพอใจต่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนต่อทางโรงเรียนได้โดยตรงและสามารถแจ้งให้กับทางองค์การบริหารส่วนตำบลทราบได้ทันที</p>
<p>B งบ ประ มาณ</p>	<p>องค์การบริหารส่วนตำบลส่งงบประมาณ รายหัวคนละ 20 บาท และจัดหาเงินอุดหนุนมาหมุนเวียนภายในโครงการ</p> <p>การมีส่วนร่วม</p> <p>วัดให้การสนับสนุนงบประมาณในเรื่องของการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและให้ความอนุเคราะห์ในการปรับปรุงอาคารสถานที่รับประทานอาหาร โดยที่ชาวบ้านได้เข้ามาส่วนร่วมด้วย</p>

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่ามี 2 ด้าน ได้แก่ งบประมาณ และปัญหาน้ำแล้ง

1. ด้านงบประมาณจากภาครัฐ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดอุปกรณ์ งบประมาณที่จัดสรรอยู่ในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมา ส่งผลให้ปีการศึกษาปัจจุบันมีงบประมาณไม่ตรงต่อจำนวนนักเรียน แนวทางการแก้ไข โรงเรียนต้องยืมเงินอุดหนุนรายหัว โครงการอาหารกลางวันจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม เพื่อมาใช้จ่ายก่อนล่วงหน้าแล้วจึงทำการจ่ายเงินภายหลัง และมีงบประมาณในส่วนของการทำหนึ่งไร่ได้หนึ่งแสนสู่วิถีชีวิตเข้ามาช่วยในการบริหารอีกหนึ่งส่วน มีการนำรายได้ที่มาจาก การนำผลผลิตทางการเกษตรที่นำไปขายให้กับร้านค้าที่รับเหมาทำอาหารกลางวันและจากการที่นักเรียนขายหน้าโรงเรียนมีทั้งในรูปแบบของของสดจะมีคนจากตลาดมาซื้อ และของแปรรูป เช่น เห็ดสามรส แหนมเห็ด และเห็ดทอด นำรายได้มาสมทบทุนในโครงการอาหารกลางวัน

2. ด้านปัญหาน้ำแล้ง ส่งผลกระทบในเรื่องของการเลี้ยงสัตว์และการเกษตร เมื่อถึงช่วงน้ำแล้งจะเกิดการหนูนของน้ำทะเล ทำให้น้ำกร่อยและส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรที่ทำให้มีจำนวนน้อยลง แนวทางแก้ไข โรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนในเรื่องของการปลูกพืชผักสวนครัวหรือพืชที่ใช้ใช้น้ำน้อยใช้พื้นที่ไม่มากดูแลง่ายให้ผลผลิตไวแทน และใช้วิธีการปลูกแบบไฮโดรโปนิกส์ช่วยในเรื่องของผลผลิตที่จะมีคุณภาพและมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเพาะปลูกในดิน และวิธีการปลูกพืชแบบนี้จะช่วยประหยัดน้ำมากกว่าการปลูกพืชในดินปกติไม่น้อยกว่า 10 เท่าจึงทำให้ปลูกพืชได้แม้ในฤดูแล้ง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

แนวการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิद्याคาร) จังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้ โรงเรียนวัดนาพรมสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างมีส่วนร่วมตั้งแต่ การวางแผนเป้าหมายโครงการอาหารกลางวันร่วมกันกับทุกภาคส่วนด้วยหลักการและเหตุผล เพื่อให้ให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง สมบูรณ์ จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงยิ่งขึ้นเพราะทุกภาคส่วนนั้นตระหนักถึงความสำคัญของโครงการอาหารกลางวันที่นักเรียนต้องได้รับประทาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ มีบุคลากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีแผนปฏิบัติในระยะยาวที่ต่อเนื่องโดยองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามได้มอบเงินรายหัวคนละ 20 บาท และจัดหาเงินอุดหนุนมาหมุนเวียนภายในโครงการ โรงเรียนวางแผนอาหารกลางวันไว้ล่วงหน้าโดยใช้เทคโนโลยีมาคำนวณคุณค่าทางโภชนาการ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมโดยการใช้ความรู้ด้านเกษตรกรรมและเน้นการปฏิบัติจริงของนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (learning by doing) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ฟังตนเองได้ในที่สุด และที่สำคัญที่สุดคือการที่โรงเรียนสามารถดึงเอาคนในชุมชนเข้ามาสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยวัดนาพรมให้ความอนุเคราะห์ในการมอบพื้นที่บางส่วนของวัดให้แก่โรงเรียนในการทำศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรเพื่อนำผลผลิตที่ได้มาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการเชิญปราชญ์ชุมชนมาให้ความรู้ในการทำเกษตร โรงเรียนวัดนาพรมจึงเป็นศูนย์กลางการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประสานพลังร่วมกันเพื่อให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนปัญหาหลักที่เห็นทางโรงเรียนจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ด้วยการยืมเงินอุดหนุนรายหัวมาใช้ก่อนแล้วค่อยนำไปคืน ส่วนของปัญหาเรื่องน้ำเมื่อถึงฤดูแล้งทำให้น้ำที่มีเป็นน้ำเค็ม ทำให้น้ำ

ไม่สามารถใช้ในการทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ได้ แนวทางการแก้ไขของโรงเรียน ด้วยการปรับพันธุ์พืชโดยปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยแทนเพื่อเป็นการลดปัญหาเรื่องน้ำแล้ง ทำการปลูกพืชแบบไฮโดรeroponics จะช่วยประหยัดน้ำมากกว่าการปลูกลงดินและให้ผลผลิตสม่ำเสมอ

โรงเรียนวัดนาพรหม (มณฑลวิริยาการ) มีการจัดการ โครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นทางการเป็นระบบตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันให้เหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียน โดยพิจารณาจากจำนวนบุคลากรในโรงเรียน จำนวนนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนทั้งภาคประชาชน ท้องถิ่น และวัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลินี ดิสกุล (2553 : บทคัดย่อ) แนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ วางแผนและติดตามการใช้งบประมาณ จัดหางบประมาณเพื่อก่อสร้างสถานที่รับประทานอาหาร วางแผนการจัดซื้อ จัดหา การใช้และการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์โครงการอาหารกลางวัน กำหนดการใช้บุคลากรร่วมกันในการดำเนินงานและวางแผนด้านการนิเทศและประเมินผลการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน จัดให้มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการสาระวิชาเกษตรกรรมให้เข้ากับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยเน้นการปฏิบัติจริงในกิจกรรมทางการเกษตรที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับโครงการอาหารกลางวัน นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของคนชุมชนเองด้วย เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิชาความรู้ที่ทางโรงเรียนสอนนั้นนักเรียนสามารถกลับไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง ในทางกลับกันผู้ปกครองเองมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ให้กับครูและนักเรียนด้วย การปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์แล้วนำผลผลิตไปจำหน่ายให้กับร้านค้าที่รับเหมาทำอาหารกลางวัน การให้คนในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทำการเกษตรแก่นักเรียนกับครู และวัด เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกัน เกิดการพึ่งพากันในชุมชนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรบุษ ภิณทวนิช (2543 : 17 – 18) แม้งบประมาณอุดหนุนของรัฐจะไม่เพียงพอ การแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือ การพึ่งตนเองของโรงเรียน โดยความร่วมมือของชุมชน ซึ่งมีศักยภาพจัดการอาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียนอย่างมีคุณภาพได้ ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 มาตรา 9 (6) ที่ว่าการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักให้นักเรียน ครู ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนระหว่างครูและนักเรียน ที่เห็นได้ชัดเจน คือ เรื่องของการเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเสนอความคิดเห็นและความต้องการต่อการบริการอาหารกลางวันได้อย่างเปิดกว้าง โดยครูเวรประจำวันจะเป็นคนดูแลสอบถามนักเรียนในช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน ทางโรงเรียนมีวิธีการจัดการอาหารกลางวันในรูปแบบของการจ้างเหมาทำอาหารจากร้านค้าที่ตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียน นักเรียนมีส่วนรับผิดชอบล้างภาชนะของนักเรียนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โอสดี เดชกัลยา (2551: บทคัดย่อ) โรงเรียนวัดสุวรรณมงคลเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อาศัยพื้นที่วัดปลูกสร้างอาคารเรียนและอาคาร ประกอบพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะทำการเกษตร ขาดแคลนน้ำดื่มมาใช้เป็นประจำทุกปี สามารถดำเนินงานให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานครบทุกคน เงินทุนหมุนเวียนมีไม่มาก เพราะการดำเนินงานมีทั้งกำไรและขาดทุน สภาพสังคมมีการพึ่งพากัน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยประชาชนมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนที่มาร่วมงาน โครงการอาหารกลางวันรัฐสภาพต่างๆ ภายในชุมชน และที่เกิดขึ้นกับทางโรงเรียนได้มีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง จึงส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

ประโยชน์ที่ได้จากโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่ใช่เพียงแต่นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่สดสะอาด ถูกสุขลักษณะหรือเพียงพอต่อความต้องการ เพื่อลดปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กลงได้ เพราะประโยชน์

ที่ได้ค้นออกเหนือจากนี้คือเรื่องของการสร้างระเบียบวินัยให้กับตัวนักเรียน และได้ประโยชน์ในเรื่องของเทคนิค ความรู้ที่คนในชุมชนได้เข้ามาถ่ายทอดซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน เกิดความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นในชุมชน และโรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับบุคคลภายนอกที่ต้องการจะศึกษาอีกด้วย สอดคล้องกับผลวิจัยของ อุดมสิน อุตสาหกรรม (2553: อภิปรายผล) รูปแบบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดบ้านกะหาด และ โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ พบว่า ทั้ง 2 โรงเรียนมีวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) เพื่อเป็นต้นแบบแก่สถานศึกษาอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ สถานศึกษาควมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดให้มีบุคคลกรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดสรรเงินทุนอาหารกลางวัน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนำคำรับอาหารสำหรับเด็กวัยเรียนมาวางแผนการจัดทำรายการอาหาร มีการจัดทำบัญชีและระบบข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน มีโครงการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวัน มีการประชาสัมพันธ์และนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ตลอดจนได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในด้านสุขอนามัยที่ดีในการรับประทานอาหาร และการตระหนักถึงคุณประโยชน์ของอาหารที่ได้รับประทานเข้าไปในแต่ละวัน โดยการจัดหาวิทยากรจากกระทรวงสาธารณสุขเพื่อมาให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครองในเรื่องสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร และการตระหนักถึงผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพ เพราะ นักเรียนจะได้รับประทานอาหารที่สะอาดและปลอดภัย เนื่องจากมีการตรวจพบว่า ครูและนักเรียนมีสารกำจัดศัตรูพืชในเลือดและปัสสาวะ จึงต้องสร้างการตระหนักให้กับคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

ชุมชนควรรับรู้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันตั้งแต่การวางแผน ดำเนินการ และตรวจสอบประเมินผล ไม่ใช่แค่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพียงอย่างเดียว โดยการจัดประชุมผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นเพื่อแจ้งถึงการดำเนินงานของโครงการร่วมกันจัดวางหรือปรับการดำเนินงานให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพราะ การเข้ามามีส่วนร่วมของท้องถิ่นตั้งแต่การเริ่มวางแผนจนกระทั่งการติดตามผล จะทำให้ทุกคนสามารถรับรู้ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และสามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างโปร่งใส

3. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารนโยบาย

โรงเรียนควรรหาแนวทางเพื่อจัดหางบประมาณในโครงการอาหารกลางวันจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน โดยมีการจัดตั้งกองทุนเพื่ออาหารกลางวันแก่เด็ก ไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปแบบของตัวเงิน อาจจะเป็นในเรื่องของอาหารแห้งหรือวัตถุดิบที่มาช่วยในการประกอบอาหารกลางวันให้กับนักเรียน เพราะ ในส่วนของงบประมาณที่รัฐจัดให้ นั้นอาจไม่เพียงพอต่อนักเรียนและรายได้ที่มาจากเกษตรนั้น ไม่มีความแน่นอน จึงอยากขอความร่วมมือจากคนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนลูกหลานในโรงเรียนให้มีอาหารกลางวันที่ดีและมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการ โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดนาพรหม (มนมหาวิริยาคาร)
2. ควรมีการศึกษาการสร้างควมตระหนักรู้ด้านโภชนาการของนักเรียนให้กับคุณครู ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระบวนการมีส่วนร่วม, ลักษณะของการมีส่วนร่วม, เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_8/kumac/KM_2559/KM_2.pdf
- กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา, ความเป็นมาของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.obecschoollunch.com/>
- จุฑามาศ สุกเตชะ, “แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วน ตำบล ควายเผือก อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม” (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), 5.
- ชนาธิป ลีสิน, รู้จักแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice), เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://ks.rmutsv.ac.th/th/bestpractice>
- ไทยโพสต์, โครงการอาหารกลางวัน, เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/11656>
- นววรรณ วุฒิ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาแพร่ เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2553), บทคัดย่อ.
- ไพจิตร เค้ากล้า, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน ในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” (การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553), บทคัดย่อ.
- มณีรัตน์ สุวรรณวาริ, ทฤษฎีและแนวความคิดทางการบริหารจัดการ, เข้าถึงเมื่อ 22 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/458791>
- มาลินี ดิสกุล, “การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงราย, 2553), บทคัดย่อ.
- อุดมสิน อุสาทรัพย์, “รูปแบบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามุรไรร์มย์ เขต 1 : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมูรไรร์มย์, 2553), บทคัดย่อ.

Community Management Network
for Sustainable Development
National Conference 2019

THE DYNAMICS OF COMMUNITY CHANGE

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200